

LAPAN RUNAKUNA IMANAWPA RISPITASH KAYÄNANPAQ KASHQANKUNA KAYNAW NIRMI QALAYKUN

[Preamble]

Lapan runakunapis libri kananpaq, jusayuqkunata kastigakänanpaq y iusaynaqkunata mana kastigaypa y piwanpis mana pelyaypa kushish kay pasachaw kawayqa kanqa ali; runakuna imanawpis kashqanta mana qechuymi y lapan runakuna yarpashqankunatapis mana michashqa kananpaq;

Runakuna rispishash kayänanpaq kashqanta mana reqiypami y reqiykarpis iarukuyashqanta kanan yarparkushqaqa seqaypa ajanaypaq kaptinmi kanan lapan runakunapis alichaw kananta munayashpämi kaykunata wilakuyä. Lapan runakunapis ali kawakuymän chaykur; mansakuypita y pishëpakuypita librash karqa, munashqannawmj lapantapis parlakuyanqa y munashqanmanmj krigikuyanqa;

Lapan kaykunatamj rurakänan, runakuna shumaq rispishash kayänanpaq. Saynawpaqa runakuna manami yarpäyanqasu imaykanawpapis awturdäkunapa kontran sharkuyta y tukuynawpa nakasikuqkunata elaqäsiyta;

Saynawmi ali kanman lapan nasyunkuna shumaq wilanakur tukuynawpa jukninwan jukninwan yanapänakur aruyaptin; Askaq nasyunkunapita runakuna shuntakaykärir, rasunpaypa alimi niyashpan yäarakuyan, runakuna rispishash kayänanpaq niyashqan qelqaraykaqman. Kay qelqaraykaqchawqa kaykan runakuna rasunpa rispishash kananpaq, lapan runakunapis mana jarukushqa kayänanpaq, warmipis olqupis rispishash kayänanpaq. Saynawpami rasunpa kaykuna rurakänanpaq wilanakuyashkä lapan markakuna y nasyunkuna ali kayman chäyänanpaq, lapan runakunapis ali kawayänanpaq, saynaw kashqanta musyar runakuna librina kar shumaqna kawakuyanqa;

Kaychaq lapan runa qotukaqkuna awniyashqa lapan kaykunata rurananpaq, askaq nasyunkunawan wilanakur yanapänakuypa lapan runakuna rispishashqa kayananpaq. Runakuna lapan rispishash karqa rasunpaypami y librimi kakuyanqa ali kaqkunataqa rurayanqa munayashqannaw, y;

Lapansikunapis juk yarpayla, kay runakuna rispish kayänanpaq, pipis mana jarukushqa y libri
kakuyänanpaq yarpashqaqa seqay alimi kanqa; saynaw rurashun nishqansikuna lapan rurakänanpaq.

ALI YARPAY KAPTIN KAYKUNATAMI WILAKUYAN KAY PASACHAW LAPAN RUNAKUNA RISPITASH KAYÄNANPAQ NIYASHQAN

Lapan markakunapis, nasyunkunapis juk yarpayla yawayänanpaqmi lakipakuyänan imaykanawpapis.
Saynawpaqa lapan runakunapis y mandaq awturdäkunapis, kay wilakuyashqäman yarpakushla kayashpanqa,
shumaq juknaw alitana rurayanman yachasiyashpan y yachakuyashpan. Saynawpami mansapakuypa
rurayänan, runakunata mana jarukuypa rispish kashqanta y libri kashqankunata, Saynawpaqa yarpänansj
lapan nasyunninsik y juklä nasyunkuna ali kawayman chananpaqmi. Kaykunataqa musyayänan y lapan
runapis nishqannaw rasunpaypa rurayänan, lapan qotukaq runakunapa markankuna, nasyunninkun y
wakinkaq kay nasyunpa ruñnkunachaw kaykaq markakunapis.

NISFIQAN JUK (1)

Lapan runakunapis yurikuyan librimi y wakinkaqkunaw rispishqa, mana jarukushqa kayänanpaq.
Saynawmi runakunaqa yuriyan shumaq yarpayyuq, alitapis mana alitapis reqiykar y seqay kuyapäkuyyuq.
Saymi runakuna ali kawakuyänan jukninwan jukninwanpis.

NISHQAN ISHKAY (2)

Lapan runakuna rispishqa y mana jarukushqami kayänan y ali kananpaq wilakuyashqächaw nishqannaw
librimi kayänanpis. Manami chikish kanansu juk kasta kashqanpita yana o yuraq kashqanpita, warmi ni olqu
kashqanpita, imanawkaq parlayta parlaq kashqanpita, imamanpis krigishqanpita,

Saypis manami bäjuman churashqa kanqasu mayqan alikaq o mana alikaq niyänansu, runakuna markakunata
mandananpaq askaq shuntakaykuptin, runakuna mana jarukush kananpaq alita ruraqkunata o lapan nasyun
runakunapaq o mayninpapis markankunapa siñalninkuna rurinchaw juk runa mandaq kaptin. Saynaw

kanman juk nasyun marka, pipis mana mandash kaptinpi y markakunapa siñalninkuna surinchaw shumaq imanawpapis rurayta mana kamäpakuq kayaptin o kikinkuna mana mandar juk mandash karpis o juk marka seqaypa mandar imaykapitapis michashqa imanawpis nishqanchaw kanansu manami.

NISHQAN KIMSA (3)

Lapan runakunapis shumaq rispishqami kawakuyänan, librimi imaykapitapis kakuyänan y imapis päsananta awturdäkuna rispitasinan ali kakuyänanpaq.

NISHQAN CHUSKU (4)

Manami pipis ashmayman churashqa kanansu ni pipa tukuy rurayninkunapaq kanmansu. Ashmayka y ashmayta saray; runakuna imanaw rurananpaq kaqkunachawqa pasaypami michar kundinan lapankunatapis y tukuynawpa ashmay saraqkunatapis.

NISHQAN PISQA (5)

Manami pipis fiyupa nakasishqa ni lakipaypaq o munashqannaw nakasishqa, runa kashqankunata mana kuyapaypa tukuyta nishqa kanansu.

NISHQAN SOQTA (6)

Lapan runakunami maysaychawpis seqaypa rispishqa kanan y runa kaynintapis saynaw rispitasikunan, pipis mana jarukunanpaq.

NISHQAN QANCHIS (7)

Runakuna imatapis rurananpaq kashqankunachawqa lapansipis iwalmi kansi. Saynawmi pitapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana akraypa, runakuna rurananpaq kashqanwan sapakuyänan tukuypita. Lapan runakunami iwal rispitasikuyänan, wakin runakuna jamurpar jarukur ushayänapita y manakaqkunata

parlarkur, kay runa rispitash kananpaq wilakuyashqäkunapjta kontran parlar puriqkunapita y luta jarukur ushash kananpita.

NISHQAN PUWAQ (8)

Lapan runakunapis kejakuyänanmj, jatusaq kay nasyunchaw kaq awturdäkunaman, runa rispitash kananpaq kashqankunata pipis jarukur ushaptin, awturdäkunapis sapänanmi, imanaw runakuna rurananpaq kashqanchaw parlashqannaw saypaqmi qelqaraykan, saywan pipis sapakuyänanpaq.

NISHQAN ESQUN (9)

Manami mayqan runatapis luta la sarir kalapósuman apar wechqaräsinsu, ni markanpita jukläman jitar ushashqaqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA (10)

Lapan runakunami rasunpaypa Iapanpis iwal kayayninpa, aska runakunapa puntanchaw wiyashqa kanan jusan o mana jusan kaptinpis y juk awturdäta wilapänan. Kay awturdäqa manami mayqanpaqpis faburnin sharkunansu lutalaqa, jukninpaq jukninpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqankaq ali rispitash kananpaqpis y imanaw rurananpaqpis. Saynawpami musyanqa mayqan jusayuq kashqanta y mayqan jusaynaq kashqantapis. Niykurnami isanqa imanawpis ruranqa wechqananpaq o mana wechqananpaqpis.

NISHQAN CHUNKA JUK (11)

Ima jusanpitapis mayqan runa kejasqa karpis, manaraq rasunpaypa jusan kashqanta musyakashqanyaqqa imaykanawpapis rispitasikunanmi jusaynaqlaraq kashqanta. Saynaw rispitasikunan lapan runapa nawpanchaw rasunpa mana jusan kashqanta y runa kashqanta mana jarukuyänanpaq.

Manami pipis kondinashqa kanansu imatapis mana rurash kaykaptinqa o imatapis ruraykashqanta jinan öra mana taripash kaptinqa; imanawmi nin runakuna rispitash kananpaq wilakuyashqankuna, kay nasyunpaq y

juklä nasyunkunapaq saychaw nishqannaw. Jusankunapita kastigashqa kananpaq kaqkunapita mastaq
manami nakasir kastigakänansu jusan kaptinpi.

NISHQAN CHUNKA ISHKAY (12)

Manami mayqan runatapis pipis lutaqa imatapis rimapänansu shuyni kawakuqtaqa, kastankunatapis,
wayinkunata o paypa kaqtaqa imantapis; imanaw ali o mana ali kakuptinpi, runa kayninta chikipänansu.
Lapan runakunami sapakunan, runakuna imanawpi rurananpaq kaykashqanchaw qelqaraykaqwan,
tukuynawpa imaykatapis manakaqpita rimapänanpita.

NISHQAN CHUNKA KIMSA (13)

Lapan runakunapis librimi purikuyänan maysaypapi. Saynawmi may nasyunchawpi rurakunan
wayinkunata saychaw täkunanpaq.

Lapan runakunapis yarquyänanmi may nasyunpitapis, kikinpa nasyunninpi juk nasyunman y niykurpi
saynawmi kutikunan nasyunninman.

NISHQAN CHUNKA CHUSKU (14)

Mayqan runatapis wakinkaqkuna imapitapis qatikachaptinqa kikin ashinan maychawpi ali täkunanpaq.
Saynawpami kushish täkunqa mayqan nasyunchaw karpis.

Kay wilakuyashqäkunaqa manami pasaypapi joqarishqasu kanqa mana alita ruraqkuna, alichaw
yarqunanpaqqa ni noqakuna askaq wi!anakurkur "ali kananpaq" nir wilakuyashqäpa kontran yarpaqkunatapis
manami yanapanqasu.

NISHQAN CHUNKA PISQA (15)

Lapan runakunapis kayanan juk nasyunchaw yurishqalami.

Manami mayqan runatapis lutaqa michänansu pipis nasyunninpita ni juk!ä nasyuriman aywaykur
täkunantapis manami michashqa kanansu.

NISHQAN CHUNKA SOQTA (16)

Olqupis warmipis tyempunman charnaqa, pipis mana michashqami kasarakuyänan. Manami michashqa
kayänansu juk kolur qarankuna kayninpa, juklä nasyun kayninpa, imanawpis krigiq kashqanpita. Lapanpis
kasarar shuynina täkuyänan wayita ruraykur, shumaq täyänan lapanpis rispitanakur kasaraykärrirqa. Saynaw
kayänan imayyaqpis kasarashqa karqa y rakikarpis saynawmi iwalpura imatapis rakipänakunan.

Warmi olqupis rasunpaypa munanakur imayyaqpis kasarar täyänanpaq awninakush kaqkunami
kasarayänanqa.

Juk ayllumi kikinkaq umanqa y seqay alikaqqa lapan marka kananpaqpis. Saymi lapan markakunapi
rispitasinan ayllukuna mana jarukush kananpaq y nasyun mandaqkunapis rispitasiyänan.

NISHQAN CHUNKA QANCHIS (17)

Lapan runakunapami wayinkuna y chakrankuna kanan, juk runalapapis kanmanmi y askaq qorikash
runakunapis saräyänanmi.

Wayinkunapita y chakrankunapita manami pipis qarqushqa kayänansu.

NISHQAN CHUNKA PUWAQ (18)

Lapan runakunapis librimi yarpachakuyänan, kuyapäkuyninpi ali o mana alipis kakunan y munashqanman
imamanpi krigikunman. Saynawmi munarqa trukasinan jukman krigishqanpita jukkaqmanpi. Imamanpi
krigirqa wakinkaq runakunatapis wilapänan y parlanan krigishqanpaq. Parlayänanmi juk juklapis o askaqpis,
askaq runakuna wiyananchawpi o shuyni wayinkunalachawpi, yachasiyashpan, wakinpi rurananpaq,
alikaqta rurar y lapantapis shumaq ruraypa.

NISHQAN CHUNKA ESQUN (19)

Lapan runakunapis yarpäyashqannawmi parlayänan y rimakuyänan imanaw ali y mana ali kashqantapis. Saynawmi imanirpis parlaptin pipis rimanansu ni qayapar ajanäsinansu imapaqpis rimakushqanpita. Wiyashqankunatapis rasunpa kashqanta shumaq mayapakunan, tukuy wilakuykunatapis chaskinanmi y chaskinan wakinkaqkuna imanaw yarpäyashqankunatawan. Saynaw wiyashqanta, chaskishqanta y yarpashqankunata lapan runakunata musyasinan munayashqannaw imaykatapis mana michashqa lapannawpa imawanpis runata wiyasina y mayasina kaqkunawanqa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA (20)

Lapan runakunapis librimi yorikäkuyänan y askaqpis shuntakäkuyänanmi imatapis alikaqkunata rurayänanpaq pipis mana michashqa.

Mana munaykaqtaqa manami pitapis shuntakäyashqanchaw kananpaq apayänansu.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA JUK (21)

Lapan runakunapis nasyunninchaw mandaq kayman char yanapänakuyänanmi, kikinkuna karpis o alinninta y yachaqninta shumaq akraykäripis mandaq kananpaq churakuyänan librimi.

Lapan runakunapis iwalmi ima kaymanpis chäyanan, nasyunninkunachaw ima kaymanpis chäyanan, nasyunninkunachaw ima awturdäpis kayänan y ima aruymanpis yaykuyänan wakinkaqkunaw.

Markachaw pipis awturdä mandaq kananpaq, lapan runakunami awniyänan ali kashqanta. Lapan runakuna pipis awturdä kananpaq awniyashqantaqa musyakanqa bötuwanmi, kikinkuna churakuyanqa pi kananpaqpis.

Saynaw rurayanqa bötu kashqan örala, lapanmi bötayänan pakaylapa, pipis manami michänansu ni juklaylapaq jitananpaq parlapänansu, lapanpis iwalmi rurayänan. Librimi pipaq karpis jitakuyänan bötunkunachaw.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ISHKAY (22)

Lapan runakunapis, marka runa kayninpa y juk markachaw taq kayninpa, lapan awturdäkuna markachaw rispitasinan pipis mana jarukunanpaq y ali kawakuyänapaq. Saynawpami shumaq kawatanpaq tarinqa lapan nasyunchaw kaq runakuna lakipakuyninpa y wakinka q nasyunkunawanpis yanapänakuypa, wakin shuyni qorikaq runakunawan y nasyunchaw mandaq runakuna churakushqan y rurayashqankunawan. Saynawpami lapan runakunata imanpis mikunanpaq o rantinanpaq pishipakuptin qonqa, lapan markakunapaqpis y imata yachakuyänapaqpis kanqa gastunkuna, kaykunami mana pishiypa kanan lapan runakunapaq, shumaq rispita sh runa kayänapaq. Y saynawmi runakunapis lakipakuyänan kikinkunapa jamulankunapita ali runa kayänapaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA KIMSA (23)

Lapan runakunapami ima aruylankunapis kanan; kikinkunami ima aruychaw aruyänapaqpis akrakuyänan, aruyninkuna alimi kanan, imaykanapaqpis aypäpakunanpaq y arunanpaq tupuylami kanan y runakunaqa manami aruyniynaq kayänansu.

Lapan runakunapis ali kashqanta ni mana ali kashqanta mana rikapaypami aruyashqankunapita chaskiyänan qellayta y lapan aruqkaqkunaqa iwal, saynawla chaskiyänan.

Lapan runakunapis aruqkaqkunaqa iwal shumaq ali pägashqami kayänan imata munashqankunatapis rantiyänapaq aypaq. Saynaw qellayta chaskir lapan kastankunata wayinchaw kaqkuna shumaq kushishqa kawakuyanqa, lapan runakunapis alila kawatanpaq kashqannaw. Saychawpis pishipakuptinmi isanqa imaykanawpapis wakinka q awturdäkuna waksakunata yanapaqkuna aypasipänan pishipakushqalanmanna.

Lapan runakunapis ali yarpashqankunawan say shuyni alita yarpaqkuna rurayänanmi qotukaykur. Saynaw shuyni kaqkunaqa ali yarpayninkunawan rispitasikur pipis kikinpaq kaqkunata o lapan runapaq kaqkunata mana jarukuyänapaq kashqanta rispitasikuyänapaq.

NISHOAN ISHKAY CHUNKA CHUSKU (24)

Lapan runakunapis j amayānanmi aruyninkunapita, aruynin mana kashqan öraqa imatapis munashqantami rurakuyānan, aruyānan shumaq öralawanmi. Manami aläpaqa aruyānansu aruyānanpaq kashqan örapita mastaq y saynawmi aruyninpita watasarkur jamananpaq yarquptinqa saypita pägunta chaskiyānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PISQA (25)

Lapan runakunami shumaq ali kawaychaw kayānan, saynawmi lapan kastankunapis shumaq kawakuyānan, kwerpunkunapis mana qeshyaypa, lapan imaykakunachawpis alila. Mas aliran kanan yali mikuyānanpaq mikuykunachaw, mödanankunachaw, ali wayichaw täyaptin, ima qeshya sariptinpis jampikuqkuna jampiyaptin y lapan imaykakunawanpis runakunata shumaq yanapānanpaq kaqkunawan yanapäyaptin.

Elaqpita imachawpis mana aruq runa kaptinqa o aruyniynaq kaptinqa, shuynimi saynawkunata yanapānanpaq kaqchaw kayānan Iapanpis, tukuy qeshyayuqkuna, ima ruraytapis mana pwe'diqkuna, kanmanmi (wishtukuna o ushukuna), biyúdayashkuna chakwan o awkin karpis y lapan runakuna imaykanawpa aruytapis o makinta y chakinta o wakinkaqqunata kikinkuna mana munaykäyaptin imapis päsapitin arunanpaq kaqkunata oqraqkunami kanan shumaq shuyni yanapashqa.

Lapan wamrayuq warmikunapis y akapa wamrakunapis shumaq imaykapitapis kuydashqami kayānan y paykunataqa shuynimi yachaqquna rikayānan mana kachaypa. Lapan wamrakuna juk mama taytalapita yuriqqis o jukchaw wachapakush o sure"pakush kayninpa yurishkunapis iwal rikashqami y kuydashqami kayānan.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA SOQTA (26)

Lapan runakunami eskwëlachaw yachakuyānan. Lapanpis yachakuyānan debaldilami, punta yachaykunata alinninkaqa y runata imachawpis yanapānanpaq kaqkunalatapis yachakuyānanmi. Alinninkaqa yachaytaqa lapan runakunami yachakuyānan jukpis mana yachakuypaqa manami kanansu. Juknawkaq imatapis y

imapaqpis yachakuykunami isanqa mas aja yachakuymanna yaykuyänan. Mas sinchikaq aja yachakuykunamanqa yaykuyanqa lapan runakunapis iwalmi y saynawpami ima kayänanpaqpis yarquyanqa yachayashqanpita.

Eskwe"lakunachaw o wakinkaqqkunachaw yachakushqankunawanmi lapan runakunapis ali yachaq kayman chäyanqa. Saynawpami runakuna rispitaş kananpaq kaqkunata rurar mas yanapänan wakinkuna rurayänanpaqpis y runakuna libri kayänanpaq mayqankaqkuna mas alinnin kashqantapis yachasir reqisinin y musyasinan. Runakuna yachaq kayaptinqa manami ajanasu kanqa lapanta shumaq tantiyayänanpaqpis, imatapis ali shonqulanwan shuyaränanpaqpis y lapan nasyunkunawanpis ali alila juknin jukninpis kayänanpaq, tukuyniraq y lapan kasta runakuna o imamanpis krigiqkuna musyayänanpaqpis. Lapanpis saynaw ali kayaptinqa aska nasyunpita shuntakaykur runakuna rispitaş kananpaq kashqanta wilakuqkunatami mas yanapanqa y alikaqkunata imatapis rurayanqa lapan markakuna jatunyänanpaq y saynawpami lapan kushish kawayänanpaq lakipakuyanqa paykunapis.

Mayqan runakunapis munashqankaqtami akrakuyänan maychaw y imanawkaq eskwe"Iaman wamran yachakunanpaq churananpaqpis.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA QANCHIS (27)

Lapan runakunapis mana michasqami markakuna ima fVestata ruraptinpis saychaw ruräsinan, ima tushukunata o wakinkaqqkunata rikäkur y ima yachaykunatapis shumaq ali kananpaq yanapänakunan, alita rurayta munarqa imatapis rurasun kikinpa jamulanpita imatapis yarqapakurqa.

Lapan runakunami rispitasikunan pipis jarukuyänanpita y imankuna kaptinpis saynawmi kikinpa kaqkunataqa shumaq saräkunan pipis mana qechushqa, kakusun ali yachayninwan tarishqankuna, imatapis qelqashqankunata o imakunatapis yachayninwan rurashqankunapis y kikin ruraqkaq kayninpa.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA PUWAQ (28)

Lapan runakunami markankunachaw shumaq yarpayninwan ali täyänen, nasyunninchaw o wakinqa nasyunkunachawpis kay runakuna rispishqa y mana jarukushqa kananpaq wilakuyashqa maysaychawpis rasunpaypa rurakänanpaq.

NISHQAN ISHKAY CHUNKA ESQUN (29)

Lapan runakunami tashqan markakunachaw imatapis rurayanan, say markachaw täyayninpami libri imaykanaw kananpaq y ali runa kayman chänanyaq yachakuyash tukuy ruraykunata.

Shumaq rispishqa kaykäyashpan y tukuy imakunatapis libri rurakuykäyarpis, imanaw runakuna rurananpaq qelqaraykashqantami isanqa mansakuyänen y say nishqanpitami isanqa pipis päsiyänansu. SaVnaw mansapakuypa kayanqa wakinqa runakunapis rikärishqa, rispishqa, mana jarukushqa y libri Iapanpis iwal kayänen kashqami. Saynawpaqa lapanpis alita rurar y runakunapis rispish kananpaq kashqannaw karqa kushishmi kawayanqa, wakinqa marka runakunapis y lapan markakuna alila shumaq kawakuyanqa.

Lapan runakuna rispish y libri kakuyänenpaq wilakuyashqäta manami ni pipis juknawpaqa ni kontranqa sharkuyänansu ni rurayänansu lapan nasyunkunapita qorikaykur ali yarpaykunawan y ali kananpaq rurayashqäkunataqa.

NISHQAN KIMSA CHUNKA (30)

Kay wilakuyashqäkunachaw manami juknawpaqa tantiyayänansu; manami mayqan nasyunpa mandaqninta, shuntakash aska runakunata ni juk runalata imanawpapis rurayänenpaq o wakinta elaqsir qalaykuyänansu ni mayqan kaqlatapis, runakuna rispish y libri kakuyänenpaq kay qelqaraykaqchaw wilakuyashqäta.